

Opiskelijan päihdeohjelma

1.11.2018

Saamelaisalueen koulutuskeskus
Sámi oahpahusguovddáš
Säämi máttááttáskuávdáš
Sää'm škooulttemkөөskös

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Tavoitteet	1
3. Toimenpiteet.....	1
4. Ongelmakäytön tunnistaminen ja puheeksi ottaminen.....	2
5. Päihteiden vaikutuksen alaisena oleminen ja asian toteaminen.....	3
6. Huumausainetestaus	4
7. Päihteiden väärinkäytön kurinpidolliset toimet.....	4
8. Päihdeohjelmaa toteuttavat ja siihen osallistuvat yksiköt	4
HOITONOHJAUSSOPIMUS.....	5

1. Johdanto

Opetustoimen lainsäädäntö määrittää jokaiselle oikeuden turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa ei esiinny päihteiden tarjontaa tai päihteiden vaikutuksen alaisena toimivia henkilöitä (laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017). Opiskelijalla on velvollisuus noudattaa oppilaitoksen järjestysääntöjä: päihtyneenä esiintyminen ja päihteiden käyttö oppilaitoksessa, työpaikalla tapahtuvassa koulutuksessa ja harjoittelussa sekä asuntolassa on kielletty.

Päihteitä ovat kemialliset aineet, joita ihminen käyttää päihtymistarkoitukseen, muuttaakseen ja sekoittaakseen omaa oloaan. Päihteisiin kuuluvat: huumausaineet, alkoholi, impattavat aineet ja päihdetarkoitukseen käytettävät lääkkeet.

2. Tavoitteet

Päihdeohjelman tavoitteena on ennaltaehkäistä päihdeongelmien syntymistä, tunnistaa varhaisessa vaiheessa opiskelijoiden ongelmakäyttö ja tarjota keinoja puuttua ongelmaan. Toimenpiteiden tavoitteena on opiskelun ja oppimisen tukeminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen.

3. Toimenpiteet

Ofelaš-ohjaajat tiedottavat opiskelijoille opintojen alussa oppilaitoksessa olemassa olevasta päihdeohjelmasta. Opiskelijoille kerrotaan, että päihteet otetaan avoimesti puheeksi opiskelijan kanssa, mikäli tulee epäilyjä ongelmakäytöstä. Lisäksi kerrotaan menettelytavat ja hoitoonohjausmalli. Henkilökohtaisen ohjauksen (HOKS) yhteydessä opiskelijan jaksamiseen, hyvinvointiin ja päihteiden käyttöön liittyvät kysymykset voivat nousta esille. Oppilaitoksen on huolehdittava riittävästä koulutuksesta ja tuesta, jotta ofelaš-ohjaajat osaavat toimia oikein tällaisissa tilanteissa.

Pyritään luomaan ilmapiiri sellaiseksi, että opiskelija uskaltaa hakeutua oma-aloitteisesti hoitoon, mikäli kokee päihteiden käytön ongelmalliseksi. Opiskelijoita kannustetaan ilmoittamaan esim. ofelaš-ohjaajalle opiskelijakaverinsa päihdeongelmasta. Opiskelijoille korostetaan, että asiasta voi keskustella luottamuksellisesti ja nimettömästi.

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämisen tunteilla opiskelijoiden kanssa keskustellaan päihteiden käytön haitoista ja järjestetään tarvittaessa ulkopuolista koulutusta. Opiskelijoita kannustetaan päihteettömään elämäntapaan.

Ennen opintojen alkua alaikäisten opiskelijoiden huoltajille tiedotetaan oppilaitoksen menettelyta-voista. Lisäksi huoltajille tiedotetaan, jos opiskelija on päihteiden vaikutuksen alaisena opetuksessa tai asuntolassa.

Opiskelijaterveydenhuollon järjestämien terveystarkastusten yhteydessä keskustellaan opiskelijoiden päihteiden käytöstä, käydään läpi alkoholin aiheuttamat vaarat ja riskit ja apua tarjotaan tarvittaessa. Jos terveydenhoitajalla herää huoli, hän pyytää opiskelijan uudelleen tarkastukseen. Jos hälytysrajat ylittyvät, voi terveydenhoitaja ohjata opiskelijan tarkastuksen jälkeen lääkärin vastaanotolle. Lääkäri laatii mahdollisen hoitoonohjaussopimuksen yhdessä opiskelijan ja oppilaitoksen edustajan kanssa. Päihteiden väärinkäyttö otetaan esiin myös toisena vuonna toteutettavassa lääkäritarkastuksessa.

Henkilöstön valmiuksia tunnistaa päihteiden ongelmakäyttö pyritään parantamaan ja annetaan valmiuksia siihen puuttumiseen. Opettajia ja opiskeluhuollossa toimivia henkilöitä koulutetaan päihdeongelmaisen kohtaamiseen, päihteiden ongelmakäytön tunnistamiseen ja elämänhallintataitojen edistämiseen.

Puuttumisella voidaan ehkäistä:

- Tilanteen paheneminen ja syrjäytyminen kouluyhteisöstä
- Työtapaturmia ja vaaratilanteita koulussa ja työpaikalla tapahtuvassa koulutuksessa
- Käytön leviäminen muiden opiskelijoiden keskuuteen

Runsaisiin poissaoloihin puututaan ennaltaehkäisevässä merkityksessä. Toistuviin poissaoloihin voi liittyä ongelmallista päihteiden käyttöä. Asuntolan henkilöstön ja opettajien yhteistyöllä ongelmiin puututaan ajoissa, mm. silloin kun

- opiskelija on luvatta asuntolassa
- opiskelija ei ole saapunut oppitunneille

Asuntolan järjestyssäännöt kieltävät asuntolassa oleskelun opetuksellisena aikana ilman erityistä syytä.

4. Ongelmakäytön tunnistaminen ja puheeksi ottaminen

Päihteiden käytön seuraukset eivät näy heti eikä valmista tunnistamiskaavaa ole olemassa. Päihteiden käyttäjän tunnistaminen voi olla vaikeaa. Päihteiden käytön merkkejä voivat olla:

- Lisääntyneet ja runsaat poissaolot
- Jatkuva myöhästely tunneilta sekä poikkeuksellinen ja pitkään jatkunut väsymys
- Velvollisuuksien jatkuva laiminlyönti
- Kaveripiirin muuttuminen

- Sekava olotila, joko selkeä alkoholin haju tai ilman alkoholin hajua
- Hitaus, kankea puhe ja epävarmat liikkeet
- Suuret mielialan vaihtelut, masentuneisuus
- Luonteen selkeä muutos: iloinen - surullinen, vilkas – hiljainen
- Muut ulkoiset merkit, esim. huono hygienia ja epäsiisteys

Varhaisella puuttumisella autetaan aina opiskelijaa! Opiskelijan terveys, kehitys ja koko elämänkulku voivat olla riippuvaisia siitä, miten nopeasti ja määrätietoisesti asiaan puututaan. Opiskelija ei aina näe omaa tilaansa eikä kykene yksin muutokseen.

Alaikäisen kohdalla lastensuojelulaki velvoittaa puuttumaan! (Lastensuojelulaki 417/2007)

5. Päihteiden vaikutuksen alaisena oleminen ja asian toteaminen

Opiskelija päihteiden vaikutuksen alaisena:

- ☒ Päihteitä nautitaan opetuksellisena aikana tai asuntolan tiloissa
- ☒ On selvästi päihtynyt (alkoholi, huumeet), mm. sekava, haju, poissaoleva ym.
- ☒ Krapula estää opiskelun, työnteon

Opettaja pyytää kaveriksi toisen opettajan ja poistaa opiskelijan oppimistilanteesta heti. Rakentava keskustelu käydään heti seuraavana arkipäivänä, mikäli opiskelija on selvinnyt. Keskustelu käydään ofelaš-ohjaajan tai opinto-ohjaajan ja tarvittaessa rehtorin kanssa. Opiskelijan on mahdollista ottaa keskusteluun mukaan tukihenkilö. Asiasta tehdään kirjallinen selvitys, joka arkistoidaan allekirjoitettuna.

Mikäli opiskelija käyttäytyy aggressiivisesti eikä puhutteluista huolimatta poistu paikalta, kutsutaan paikalle poliisi. Mikäli opiskelija on sekavassa tai tiedottomassa tilassa, varmistetaan, että joku huolehtii hänen turvallisuudestaan kunnes hän on selvinnyt. Kaikkien edun mukaista on, että päihtynyt poistetaan oppimistilanteesta.

Mikäli asuntolatilissa asuva opiskelija tavataan päihtyneenä, asuntolahenkilöstö puuttuu asiaan ja tekee kirjallisen selvityksen asiasta asuntolaohjaajalle. Mikäli opiskelija käyttäytyy asuntolan tiloissa aggressiivisesti eikä puhutteluista huolimatta poistu paikalta, kutsutaan paikalle poliisi. Asuntolaohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa seuraavana arkipäivänä ja tarvittaessa keskusteluun otetaan mukaan rehtori. Opiskelijan on mahdollista ottaa keskusteluun mukaan tukihenkilö. Keskustelu kirjataan ja tehty selvitys arkistoidaan allekirjoitettuna.

Jos opiskelija tarvitsee hoitotoimenpiteitä, asiasta tiedotetaan oppilaitoksen opinto-ohjaajalle ja opiskelijaterveydenhoitajalle, jotka sopivat jatkotoimenpiteistä. Mikäli kyseessä on alaikäinen (alle 18 v.), otetaan yhteys huoltajiin ja huolehditaan, että opiskelija saa tarvittavan avun. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus sosiaaliviranomaisille.

6. Huumausainetestaus

Ammatillisen koulutuksen lain (531/2017 84 §) asettamin edellytyksin koulutuksen järjestäjä voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestistä koskevan todistuksen, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai työpaikalla tapahtuvassa koulutuksessa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista. Oppilaitos vastaa tässä pykälässä tarkoitettua huumausainetestistä koskevasta todistuksesta aiheutuvista kustannuksista.

7. Päihteiden väärinkäytön kurinpidolliset toimet

Oppilaitoksen järjestyssääntöjen ja asuntolan järjestyssääntöjen noudattaminen koskee kaikkia opiskelijoita. Sääntörikkomukset johtavat oppilaitoksen kurinpidollisiin toimiin. Kurinpitoon liittyvän kirjallisen varoituksen antamisesta sekä opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta, määrä-aikaisesta erottamisesta, asuntolasta erottamisesta ja opiskelusta pidättämisestä on kerrottu laissa ammatillisesta koulutuksesta kohdissa (531/2017 93 §). Hoitoonohjaussopimus on hyvinvointisuunnitelman liitteenä.

8. Päihdeohjelmaa toteuttavat ja siihen osallistuvat yksiköt

Opiskelijahuolto/Opiskelijoiden hyvinvointityö

Rehtori Eeva-Liisa Rasmus-Moilanen	050 571 9562
Apulaisrehtori Elle-Maaret Näkkäläjärvi	040 568 3111
Opinto-ohjaaja Tea Niemelä	040 723 7201
Asuntolaohjaaja Virpi Valle-Perätalo	0400 290 758
Inarin terveydenhoitaja Anneli Pekkala	040 844 5482
Koulukuraattori Jaana Leskinen	040 672 1077
Päihdetyöntekijä Anu Avaskari	040 186 4292
Psykologi Hannamaria Yliraudanjoki	040 159 2111

Ensiapu, katkaisuhuolto ja jatkohoito, Ivalon Terveyskeskus

Ajanvaraus	040 672 1077
Puhelinvaihte	040 188 7111

HOITONOHJAUSSOPIMUS

Luottamuksellinen!

Opiskelijan nimi ja henkilötunnus: _____

Koulutusala/linja: _____

Sitoudun noudattamaan hoitopaikan antamia ohjeita.

Oppilaitoksen opinto-ohjaajalla tai opiskelijaterveydenhoitajalla on oikeus saada terveydentilaani ja hoitoani koskevia tietoja hoitohenkilöstöltä. Yksilökohtainen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä saa käsitellä hoitooni liittyviä asioita.

En tule päihtyneenä kouluun, työpaikalla tapahtuvaan koulutukseen tai asuntolaan.

Minulle on selvitetty, mitä seurauksia hoidon laiminlyönnistä seuraa.

Allekirjoitukset:

Opiskelija

Huoltaja (alle 18 v.)

Rehtori

Terveydenhoitaja

Tiedoksi

Terveydenhoitajalle

Opinto-ohjaajalle

Muulle, kenelle? _____

